

השכן שלי התגלה כחולה קורונה מאומת והוא מסתובב חופשי בין אנשים בשכונה ללא עטית מסיכה על פניו. האם אני יכול למסור את שמו לרשויות על כך שמסכן את הציבור?

תלמידים: דוד ויהונתן דהן | כיתה: ט' | מורה מלווה: תמר דהן | בי"ס: ישיבת אמי"ת צפת

שאלה תורנית והקשר לחיים האישיים שלי/לתקופת הקורונה

אנו מקווים שהקורונה מאחורינו אבל נראה שהשנים תש"ף ותשפ"א יכניסו לרשימת המגיפות ההיסטוריות, כגון המוות השחור, השפעת הספרדית, האבולה והאיידס עוד מגיפה ושמה קורונה. עד המצאת החיסון ואישורו אפיינו את מגיפת הקורונה, פחד ובהלה, סגרים, מסיכות וביטול התקלויות. הקורונה העמידה בפנינו אתגרים רבים: ניתוק חברתי אך בעיקר משפחתי. היא דרשה מאיתנו להתנהל באופן שונה ממה שהורגלנו עד כה. הלימודים בבתי הספר התבטלו ונערכו מרחוק, חתונות התקיימו במינימום של משתתפים, וברחובות צצו ופרחו מיני תפילה. באופן אישי אנו יכולים לציין כי את תפילות הימים הנוראים קיימנו בחצר ביתנו במניין מצומצם של חברים. הקורונה כל כך שינתה את חיינו, כך שהנושא שבחרנו נוגע ממש לחיינו האישיים, המשפחתיים והחברתיים. שאלת הנושא נוגעת לחיי היומיום שלנו. אנחנו הולכים לבית הכנסת האם אנו צריכים להעיר למי שמגיע ללא מסיכה? האם אנו מסוגלים להעיר על כך? לכל אחד? אנחנו לומדים בכיתה האם אנחנו מעירים לחבר שלנו שלא עוטה מסיכה? איך נגיב אם נדע שאחד החברים אמור להימצא בבידוד ובכל זאת הגיע לבית הספר? נעיר לו? נתרחק ממנו? נודיע לר"מ או למנהל? האם נהיה מסוגלים להעיר למורה שלנו שלא מקפיד על עטית מסיכה? אנחנו נוסעים באוטובוס, בתחבורה ציבורית, האם נהיה מסוגלים להעיר על עטית מסיכה לאנשים שאנחנו לא מכירים. לעיתים הדילמה עולה אם משום שזה לא נעים או בשל חשש מתגובה בלתי צפויה. שאלת המחקר שלנו קשה יותר. אם איננו מסוגלים להעיר לחברים על מסיכה האם נהיה מסוגלים לדווח לרשויות על חולה קורונה המסתובב חופשי? האם מדובר כאן בהלשנה? ברכילות? או שזה דיווח מחייב משום שיש בו הצלת חיים?

סקירת מקורות תורניים

כיוון שהקורונה היא תופעה חדשה התחלנו את עבודתנו באיסוף מידע ו"ידיעות מן השטח" באמצעות המרשתת. בדקנו התייחסויות של ראשי קהילות, זרמים שונים לנושא או לשאלות הקרובות אליו.

מכאן עברנו בהתאם לשאלות ששאלנו במהלך העבודה למקורות תורניים שונים כגון משנה תורה וספר המצוות של הרמב"ם. בכתבי הרמב"ם נעזרנו בסוגיות הקשורות לד"ן רודף ומוסר, דיני רוצח, פרשנות של ו"לא תשים דמים בביתך...". בענייני לשון הרע, גבולותיה ומתי מותרת הלשנה ולשון הרע נעזרנו בשמירת הלשון של החפץ חיים, שו"ת יחוה דעת של הרב עובדיה יוסף, פניני הלכה של הרב מלמד, מקור חיים השלם של הרב חיים דוד הלוי, ספר החינוך ועוד.

מובן שהבסיס לכל זה היה הציוויים המפורשים בתורה. מעבר למאגר הספרות הכתובה הזו, נעזרנו גם באתרים המציגים תשובות לשאלות הלכתיות שונות. דווקא באתרים הללו שעוסקים בענייני דינא יכולנו למצוא תשובות ישירות לשאלת הנושא ולשאלות נוספות הנושקות לנושא. אתרים כגון צוהר לאתיקה, מעלה, חדרי חרדים, וסרגים.

סקירת מקורות כלליים

לא נעזרנו רבות במקורות כלליים אבל כיוון שמדובר בנושא רלוונטי ואקטואלי כן נעזרנו באתר החדשות Ynet ובאתר וויקיפדיה. יחד עם זאת כיוון שמדובר כאן גם בשאלה מוסרית חברתית ערכנו סקר עמדות בנושא הלשנה – קראנו לשאלון: "לא תוכל להתעלם או להתעלמת...". ניסינו לבדוק האם יש פער בין העמדה ההלכתית לבין ההתנהגות החברתית הקיימת במציאות.

הצעה להתמודדות עם השאלה התורנית

כמסקנה מהעיון במקורות השונים התשובה לשאלת הנושא היא שחובה עלינו לדווח לרשויות על חולה קורונה המסכן את הציבור. יחד עם זאת עלינו להשתדל לא להגיע למצב זה של הלשנה. מובן שהשלב הקודם לדיווח הוא "הוכח תוכח". יש להרבות בהסברה המתאימה לזרמים ולמגזרים השונים. מינוי גורם מתאם ומתאים שיהיה בקשר עם המנהיגות. "ונשמרתם לנפשותיכם מאוד..." הוא צו החוצה מגזרים ומתאים לנסיבות רבות בחיינו. החיים הרבים שהמגיפה קיפדה מחייבים אותנו לא רק להיזהר מפניה אלא גם להזהיר ולהוכיח את זולתנו.